

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра біохімії імені академіка М.Ф. Гулого

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету ветеринарної медицини

Микола Цвіліховський
«___» _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри біохімії
ім. акад. М.Ф. Гулого
протокол № 12 від «14» 05 2024 р.
Завідувач кафедри

Віктор Томчук

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Біологія»

Гарант ОП
Лілія Калачнюк

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕДАГОГІЧНА (АСИСТЕНТСЬКА) ПРАКТИКА

Галузь знань 09 «Біологія»

Спеціальність 091 «Біологія та біохімія»

Освітня програма «Біологія»

Факультет ветеринарної медицини

Розробники: професор, д.б.н., професор Л.Г. Калачнюк, к.б.н., доцент
В.І.Цвіліховський

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІЧНА (АСИСТЕНТСЬКА) ПРАКТИКА

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	09 Біологія	
Освітній ступінь	доктор філософії	
Спеціальність	091 «Біологія та біохімія»	
Освітньо-наукова програма	«Біологія»	
Характеристика педагогічної (асистентської) практики		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	не передбачено	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	не передбачено	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	3	3
Семестр	6	6
Лекційні заняття	- год.	- год.
Практичні, семінарські заняття	- год.	- год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	- год.	- год.
Індивідуальні завдання	120 год	120 год
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	- год.	

Програма педагогічної (асистентської) практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

Педагогічна (асистентська) практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним із етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти. Програма педагогічної асистентської практики розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261, з урахуванням вимог «Положення про педагогічну практику аспірантів Національного університету біоресурсів і природокористування України» (2016 р.)

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати педагогічної (асистентської) практики

Метою педагогічної (асистентської) практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня зі спеціальності 091 «Біологія» є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналіз стану та перспектив розвитку сфери освіти спеціальності 091 «Біологія» поряд з поступом біологічних досліджень, поєднувати створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (інноваційні технології) навчання з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Предметом педагогічної (асистентської) практики є організаційно-методичні форми, методи та засоби реалізації науково-педагогічної діяльності у вищій освіті.

Основними завданнями педагогічної асистентської практики є: закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі; набуття досвіду проведення усіх форм організацій освітнього процесу і видів навчальних занять у закладах вищої освіти; поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики; інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів; розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.

Набуття компетентностей: *інтегральна компетентність* - переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності; *загальна компетентність* - здатність мотивувати людей та рухатися вперед; здатність працювати автономно; *фахова компетентність* - здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти; здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Програмні результати навчання: планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з біології та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; глибоко розуміти загальні принципи та методи біологічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері біології та у викладацькій практиці.

2. Програма та структура педагогічної (асистентської) практики:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Організація проведення педагогічної (асистентської)

2.1. Згідно з навчальним планом Університету педагогічна асистентська

практика проводиться для аспірантів третього року навчання 091 «Біологія» освітньо-наукової програми. Обсяг практики становить 4 кредити ЄКТС (120 год.).

2.2. Проведення педагогічної асистентської практики передбачає три етапи: початковий; основний; заключний.

2.2.1. На **початковому** етапі практикант повинен:

- з'ясувати функції, мету, завдання практики;
- ознайомитися з місцем і програмою практики;
- скласти індивідуальний план проходження практики;
- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовими актами, що регламентують організацію освітнього процесу в Університеті;
- відвідати заняття провідних НПП кафедри і факультету.

2.2.2. На **основному** етапі практики практикант повинен:

- укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з науковим керівником/керівником практики від кафедри;
- підготувати необхідні методичні матеріали для проведення занять;
- провести на належному науково-методичному рівні заняття згідно індивідуального плану;
- взяти участь у засіданнях кафедри, наукових семінарах (конференціях).

2.2.3. На **заключному** етапі практикант повинен:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;
- захистити результати практики у встановленому порядку.

А) Організатором та базою проходження практики є кафедра, за якою закріплений аспірант.

Б) Загальне керівництво педагогічною асистентською практикою аспіранта покладено на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант.

В) Безпосереднє керівництво педагогічною асистентською практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики

аспіранта здійснює науковий керівник/керівник практики від кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків у організації практики;
- оцінює роботу аспіранта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Тема	Години (120 год)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 рік навчання 2 семестр				
1. Ознайомлення з кафедрою чи підрозділом для проходження практики. Формування календарного плану та графіку проходження педагогічної практики з врахуванням дотичності до наукового напрямку здобувача.	10	<i>Знати:</i> -методичні та управлінські форми організації і планування освітнього процесу у закладах вищої освіти; -дидактичні та загально-освітні принципи проведення усіх видів навчальних занять у закладах вищої освіти; -нормативно-правові документи, що регламентують і відображують зміст освіти у вищій школі; -сучасні форми і методи здійснення освітнього процесу, скерованого на формування компетентностей здобувачів вищої освіти; -форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;	<i>Основні завдання</i> - закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі; - набуття досвіду проведення усіх форм організацій освітнього процесу і видів навчальних занять у закладах вищої освіти; - поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;	<i>Поетапне й остаточне звітування за проходження педагогічної асистентської практики</i>
2. Ознайомлення та розробка лекційного матеріалу та представлення його під час заняття	20	-види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і вимоги до них; -форми і методи виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю;	-глибше поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики; - інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;	
3. Ознайомлення та розробка практичного (лабораторного) матеріалу та представлення його під час заняття	40	<i>Вміти:</i> -обирати питання для вирішення проблем (невдомих ланок наукових знань у біології), будувати гіпотези і/або застосовувати наявні гіпотези, узагальнювати результати наукової діяльності,	- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики	
4. Ознайомлення та розробка а методичного матеріалу для самостійної роботи	20	-в біологічних дослідженнях на сучасному рівні, а саме: обирати відповідні методи й методологічні підходи, діагностики, обладнання, -відбирати біологічні зразки,		
5. Ознайомлення з організацією семінару (круглого столу, вебінару тощо) із здобувачами вищої освіти за відповідно прикріпленою навчальною дисципліною, що є дотичною до наукового напрямку здобувача та його проведення	20	-використовувати загальноприйняті класичні й окремі новітні методики з визначення в біологічних об'єктах різних показників за допомогою традиційних і новітніх приладів; -подавати результати власних наукових досліджень у вигляді різного виду наукових праць і дисертації		

6. Підготовка звіту (звіт, щоденник, відгук керівника). Представлення звіту у вигляді презентації	10			
Звіт за педагогічну (асистентську практику)				100

3. Засоби діагностики результатів навчання : *екзамен, виконання завдань*

4. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
 - практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
 - наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
 - робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
 - відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
 - самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

5. Методи оцінювання : *екзамен, захист практики*

Форми та методи контролю. Підведення підсумків практики

До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються такі документи:

- звіт з педагогічної практики аспіранта (Додаток 1);
- календарний графік проходження практики (Додаток 2);
- календарний план виконання індивідуального завдання педагогічної практики (Додаток 3);
- відгук наукового керівника про проходження педагогічної практики (Додаток 4).

Звіт про підсумки практики, що містить виклад проведеної під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, виховних (поза аудиторних, профорієнтаційних) заходів практиканта, перелік відвіданих занять, тощо.

Розроблені плани-конспекти занять (не менше однієї лекції, одного

семінарського і одного лабораторного заняття).

Аналіз одного з відвіданих занять викладачів або інших аспірантів (лекції, семінарського, лабораторного заняття).

Підготовлені дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення занять (кількість, назва, теми).

- Документація подається керівнику практики у строки згідно з затвердженим планом роботи.
- До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.
- Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів.

Критерії оцінювання роботи аспірантів-практикантів

I. Рівень науково-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін;
- знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у закладі вищої освіти;
- знання нормативно-правових актів та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики;
- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами; творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;
- уміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;

- ґрунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботи колег.

II. Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності аспіранта-практиканта:

- відповідність лекційних, практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;
- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;
- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- якість підготовки, організації і проведення заходу виховного (профорієнтаційного) спрямування.

6. **Розподіл балів**, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

7. Навчально-методичне забезпечення

- Програма педагогічної (асистентської) практики;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);

- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

8. Рекомендовані джерела інформації

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України « Про вищу освіту» .
3. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.
4. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р.№ 1151.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.
6. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.
7. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. №266.

Рекомендована література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А.М. Алексюк. - К.:Либідь, 1998. - 560 с.
2. Біляковська О.О. Дидактика вищої школи: навч.посібн. / О.О. Біляковська, І.Я. Мицишин, С.Б. Цюра. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. - 360 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-

- рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька: - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 384 с.
4. Добронравова І. С. Філософія та методологія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. – К. : Київський університет, 2008. – 223 с.
 5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи /А.І. Кузьмінський,- К.: Знання, 2005- 486с.
 6. Лекції з педагогіки вищої школи / За ред. В. І. Лозової. - Харків: ОВС, 2006. - 496 с.
 7. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І.Юрченко .-К.: НПУ, 2003.-267 с.
 8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Нагаєв: Навч. посібн. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 232 с.
 9. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О.М. Пехоти. - К.:А.С.К., 2001. - 256 с.
 10. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – С. 5–105.
 11. Педагогіка вищої школи / за ред. З.Н. Курлянд. - К.: Знання, 2005. - 399 с.
 12. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підручник,- 3-є вид. /Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. - К.:Каравела, 2011. - 360 с.
 13. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Практикум: навч. посіб. /Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко: - К.: Каравела, 2008. - 335 с.
 14. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : (бібліотека з освітньої політики) / [Під ред. О. В. Овчарук]. – К. : М-во освіти і науки України, 2004. – С. 16–26.
 15. Проблеми формування професіоналізму особистості та діяльності майбутнього фахівця в контексті вимог євроінтеграції: колективна

монографія / під наук. ред. проф. О.С. Цокур. - Одеса: СПД Бровкін О.В., 2012. - 160 с.

16. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В. І. Романчиков – К. : Центр учбової літератури, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pdf
17. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І.Слепкань. - К.: Вища школа, 2005. - 240 с.
18. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : Підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – К. : Знання, 2007. – 317 с.
19. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М. Фіцула. - К.: «Академвидав», 2006.-352 с.
20. Цокур О. С. Педагогіка вищої школи. Вип. 2. Педагогічний менеджмент: навчально- методичний посібник / О.С. Цокур. - Одеса: «Юридична літра», 2002. - 68 с.
21. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн./ Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. - Вінниця: Війн, соц.-екон. ін.-тут Ун-ту "Україна", 2006. - 402 с.

Інформаційні ресурси

1. Болонська декларація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/
2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/higher
3. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/780/>
4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc
5. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>

6. Сайт «Аспірант України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>
7. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1488/1/Особливості,%20проблеми%20та%20шляхи%20активізації%20самостійної%20роботи%20студентів.pdf>